

YARGI SİSTEMİ

MAHKEMELER, HAKİMLIK - SAVCILIK, HUKUK HİZMETLERİ

MAHKEMELER

YÜKSEK
MAHKEMELER

HUKUKİ
HİZMETLER

BAĞIMSIZLIK

Hakimler, görevlerinde **bağımsızlardır.**

Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak viddanı kanaatlerine göre **hüküm verirler.**

HAKİMLİK VE SAVCILIK TEMİNATI

Hakimler ve savcılar **az olunamaz,**
kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce **emekliye ayrılmaz.**

bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa, ayık, ödenek ve diğer özük haklarından **yoksun kılınamaz.**

HAKİMLIK VE SAVCILIK MESLEĞİ

Hakimler ve savcılar **adli ve idari yargı** hakim ve savcılara olarak görev yaparlar.
Bu görevler **meslekten hakim ve savcilar** eliyle yürütülür.

Hakimler, mahkemelerin bağımsızlığı ve **hakimlik terminatı** esaslarına göre görev ifâ ederler.

MESLEK

HAKİMLİK VE SAVCILIK MESLEĞİ

Hakim ve savcılardan nitelikleri, atanmaları, hakları ve ödevleri, aylık ve ödenekleri, meslekte ilerlemeleri, görevlerinin ve görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesi, haklarında disiplin kovuşturmazı açılması ve disiplin cezası verilmesi, görevleriyle ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlarından dolayı soruşturma yapılması ve yargılanmalarına karar verilmesi, meslekten çıkarmayı gerektiren suçculuk veya yetersizlik halleri ve meslek içi eğitimleri ile diğer **özlük işleri mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.**

Hakimler ve savcılar altmışbes yaşını bitirinceye kadar hizmet görürler; askeri hakimlerin yaş haddi, yükselme ve emeklilikleri kanunda gösterilir. Hakimler ve savcılar, kanunda belirtilenlerden başka, **resmi ve özel hiçbir görev alamazlar.**

Hakimler ve savcılar idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlıdır

HAKİMLİK VE SAVCILIK MESLEĞİ

Hakimler ve savcılar altmışbes yaşını bitirinceye kadar hizmet görürler; askeri hakimlerin yaş haddi, yükselme ve emeklilikleri kanunda gösterilir. Hakimler ve savcılar, kanunda belirtilenlerden başka, **resmi ve özel hiçbir görev alamazlar.**

Hakimler ve savcılar idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlıdır

MAHKEMELERİN KURULUŞU

Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkilileri, işleyisi ve yargılama usulleri **kanunla düzenlenir.**

Disiplin mahkemeleri dışında askeri mahkemeler kurulamaz. Ancak savaş hâlinde, asker kişilerin görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlara alt davalara bakmakla görevli askeri mahkemeler kurulabilir.

Adli yargıda: Mahkeme başkan ve üyelerini, hakimleri, Yargıtay tetkik hakimleri ile Adalet Bakanlığı merkez, bağlı ve ilgili kuruluşlarında idari görevlerde çalışan hakimleri.

İdari yargıda: Mahkeme başkan ve üyelerini, hakimleri, Danıştay tetkik hakimleri ile Adalet Bakanlığı merkez, bağlı ve ilgili kuruluşlarında idari görevlerde çalışan hakimleri

SAVCI

SAVCI

Adli yargıda: İl ve ilçe Cumhuriyet başsavcılığını, Cumhuriyet savcılarını, Yargıtay Vekillerini, Cumhuriyet savcılarını ile Adalet Bakanlığı ile ilgili kuruluşlarında idari merkez, bağlı ve ilgili kuruluşlarında idari görevlerde çalışan savcılar.

İdari yargıda: Danıştay savcılar ile Adalet Bakanlığı merkez, bağlı ve ilgili kuruluşlarında idari görevlerde çalışan savcılar.

HAKİM SAVCI ADAYI

Adli yargı adayları için: hukuk fakültesinden mezun olmak veya yabancı bir hukuk fakültesini bitirip de Türkiye'deki hukuk fakülteleri programlarına göre eksik kalan derslerden sınava girip başarı belgesi almış bulunmak,

HAKİM
SAVCI
ADAYI

HAKİM SAVCI ADAYI

İdari yargı adayları İçin: hukuk fakültesinden mezun olmak veya yabancı bir hukuk fakültesini bitirip de Türkiye'deki hukuk fakülteleri programlarına göre eksik kalan derslerden sınava girip başarı belgesi almış bulunmak ya da Adalet Bakanlığı ihtiyacın durumuna göre belirleyeceği diğer alanlarda en az dört yıllık yüksek öğrenim yapmış veya bunlara denkliği kabul edilmiş yabancı öğretim kurumlarından mezun olmak.

AVUKATLIK
MESLEĞİNDEN
GEÇİŞ

AVUKATLIKTAN GEÇİŞ

Avukatlık mesleğinden adaylığa geçmek isteyenler için;

mesleklerinde filen en az üç yıl çalışmış, giriş sınavının yapıldığı yılın ocak ayının birinci günü itibarıyle **kırkbeş yaşını** doldurmuş ve kendi aralarında yapılacak olan yazılı sınavma sınavında ve mülakatta başarılı olmak.

HUKUK MAHKEMELERİ

A) ASLİYE HUKUK MAHKEMELERİ

- TİCARET MAHKEMELERİ
- AİLE MAHKEMELERİ
- KADASTRO MAHKEMELERİ
- TÜKETİCİ MAHKEMELERİ
- İŞ MAHKEMELERİ

B) SULH HUKUK MAHKEMELERİ

İDARE MAHKEMELERİ

- a) İptal davalarını.
  - b) Tam yargı davalarını.
  - c) Tərkim yolu öngörülən imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerindən doğan uyusmazlıklar hərçən kamu hizmetlərinəndən birinin yürütütləmesi üçün yapılan idarî sözleşmələrdən dolayı tərafər arasında çəkan uyusmazlıklara iləşkin davaları.
  - d) Diğer kanunlarda verilen işləri.
- Çözümlər.

İLK DERECE MAHKEMELER SAVCILIK

I- İLK DERECE ADLI YARGI MAHKEMELERİ

- I-İ) HUKUK MAHKEMELERİ
- I-II) CEZA MAHKEMELERİ

II- İLK DERECE İDARİ YARGI MAHKEMELERİ

- II-I) İDARE MAHKEMELERİ
- II-II) VERGİ MAHKEMELERİ

III-CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

- III-I) İL CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI
- III-II) İLÇE CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

HUKUK

CEZA

İDARE

VERGİ

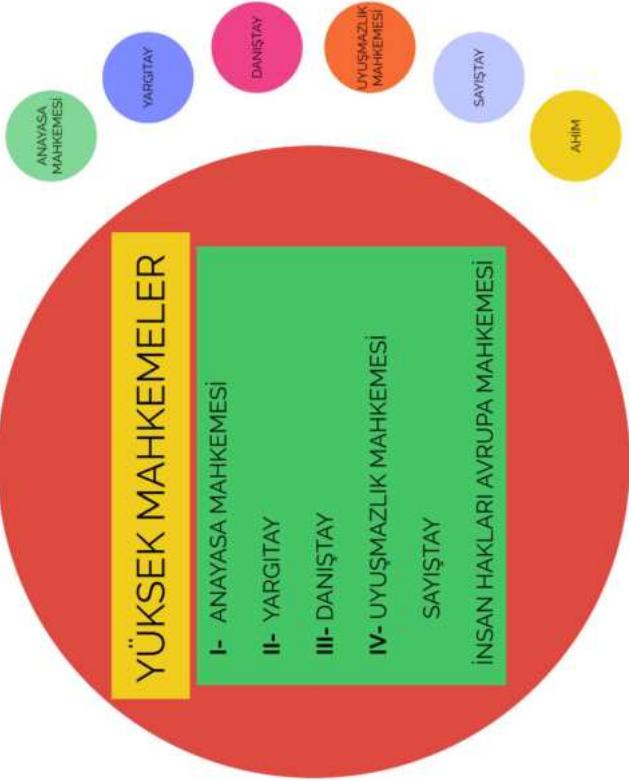
CEZA MAHKEMELERİ SAVCILIK

A) SULH CEZA HAKIMLIĞI

B) ASLİYE CEZA MAHKEMELERİ

C) Ağır CEZA MAHKEMELERİ

D) CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

YARGI SİSTEMİ

MAHKEMELER, HAKİMLİK - SAVCILIK, HUKUK HİZMETLERİ

GÖREVLERİ

GÖREVLERİ

Kanunların, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İctüzungünü
Anayasaya şekil ve esas bakımlarından uygunluğunu denetler.

Bireysel başvuruları karara bağlar.

Anayasada değişikliklerini ise sadece şekil bakımından inceler ve denetler.
Ancak, olağanüstü hallerde ve savaş hallerinde çokarlıan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin şekil ve esas bakımından Anayasaya aykırılığı iddiasıyla, Anayasa Mahkemesinde dava açılamaz

BİREYSEL BAŞVURU

Herkes, Anayasada güvence altına alınmış **temel hak** ve **özgürlüklerinden**, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, **İhlat edildiği iddiasıyla** Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır.

YÜCE DIVAN

Anayasa Mahkemesi Cumhurbaşkanını, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Cumhurbaşkanı yardımcılarını, bakanları, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay Başkan ve üyelerini, Başsavcılardan, Cumhuriyet Başsavcivekilini, Hakimler ve Savcılar Kurulu ve Sayıştay Başkan ve üyeleri ile suçlardan dolayı Yüce Divan sıfatıyla yargılanır.

GÖREVLERİ

GÖREVLERİ

Siyasi partilerin kapatılmasına ve Devlet yardımından yoksun bırakılmasına ilişkin davalar ile ihtar başvuruları ve dağılıma durumunun tespiti istemlerini karara bağlamak.

Milletvekillilerinin **yasama dokunulmazlıklarının kaldırılmasına** veya **milletvekilliklerinin düşmesine** ya da Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve bakanların **dokunulmazlıklarının kaldırılmasına** **Türkiye Büyük Millet Meclisince karar verilmesi hallerinde**, ilgili milletvekilli veya bir diğer milletvekilinin Anayasası, kanun veya Türkiye Büyük Millet Meclisi içtüzüğü hükümlerine aykırılık iddiasına dayanan **iptal istemlerini karara bağlamak**

Anayasa Mahkemesine üye seçilebilmek için, kırkbes yaşın doldurulmuş olması kaydıyla; **Yükseköğretim kurumları** öğretim üyelerinin profesör veya doçent unvanını kazanmış,

Avukatların en az yirmi yıl filen **avukatlık** yapmış, **Üst Kademe Yöneticilerinin** yüksekokögrenim görmüş ve en az yirmi yıl kamu hizmetinde filen çalışmış, **Birinci sınıf hâkim ve savcılardan** adaylık dahil en az yirmi yıl çalışmış olması şarttır.

RAPORTÖRLER

Mahkemedede, yargıçsal ve idari çalışmalarla yardımcı olmak üzere yeteri kadar **raportör görevlendirilir** ya da **atanır**.

Mesleklerinde en az beş yıl başarıyla çalışmış **adli veya idari hâkim ya da savcı veya Sayıştay denetçisi, başdenetçisi ya da uzman denetçisi olmak**

Yükseköğretim kurumlarının hukuk, iktisat veya siyasal bilimler dallarında **dоcent, yardımcı doçent ya da doktorasını tamamlamış araştırma görevlisi olmak**

En az beş yıl başarıyla çalışmış raportör yardımcı olmak.

Raportörler, idari yönünden Başkana bağlı olup, **görevlerini hâkimlik teminatına uygun olarak yerine getirirler**.

YARGITAYIN GÖREVLERİ

Adliye mahkemelerince verilen ve karunun başka bir adli yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin **son incelenme merciliidir**

Kanuna gösterilen bellü davalara da **ilk ve son derece mahkemesi olarak** bakar.

ÜYELERİ

YARGITAY ÜYELERİ

Yargıtay üyeleri, birinci sınıfa ayrılmış adli yargı hakim ve Cumhuriyet savcılari ile bu meslekten **sayılanlar arasında**

Hakimler ve Savcılar Kurulunda üye tamsayısının salt çoğunuğu ile ve gizli oyla seçilir.

TETKİK HAKİMLERİ, SAVCILAR

Yargıtayda yeteri kadar **tetkik hâkimi** bulunur. Tetkik hâkimleri, mescekte en az beş yılını filen doldurmuş adli yargı hâkim ve Cumhuriyet savcılıarı arasından Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca atanır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı **Başyardımcısının** birinci sınıfa ayrılmış bulunması; Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı **yardımcılarının** ise beşinci ve daha yukarı derecelere ulaşımiş ve mescekte filen en az beş yıl süre ile adli yargı hâkimliği veya savcılığı yapmış bulunmaları zorunludur.

DANIŞTAYIN GÖREVLERİ

- **İdari mahkemelerce** verilen ve kanunun başka bir idari yargı merciine brakmadığı karar ve hükümlerin **son inceleme merciidir**. Kanuna gösterilen belli davalara da **ilk ve son derece makamemesi** olarak bakar.

- Danıştay, davaları **görmek**, kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri **hakkında** iki ay içinde düşüncesini bildirmek, **İdari uyuşmazlıklarını çözümek** ve kanuna gösterilen diğer işler.

ÜYELERİ

Danıştay üyelerinin:

dörtte üçü, birinci sınıf idari yargı hakim ve savcilar ile bu meslekten sayılanlar arasında Hükümler ve Savcılar Kurulu;

dörtte biri, nitelikleri kanunda belirtilen görevviler arasından Cumhurbaşkanı; tarafından seçilir.

ÜYELERİ

BASŞKAN
VE
ÜYELER

RAPORTÖR

GÖREVLERİ

Adli ve idari yargı mercicileri arasındaki görev ve hükm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlemeye yetkilidir.

TETKİK HAKİMLERİ, SAVCILAR

Danıştay **tetkik hakimleri ile savciları**, beş yıl meslekte hizmet etmiş ve olumlu sivil almış idari yargı hakimleri arasından Hükümler ve Savcılar Yüksek Kurulunca atanırlar.

Danıştay tetkik hakimlerinin görev yerleri, Başkanlık Kurulu tarafından belirlenir. Görev yerleri, aynı usulle değiştirilir. İdari bakımdan zaturret olmadıkça bir sivil devresi geçmeden görev yerleri değiştirilemez.

BAŞKAN VE ÜYELERİ

Başkanlığını Anayasa Mahkemesince, kendi üyeleri arasından görevlendirilir üye yapar.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ile Danıştay Genel Kurulunca kendi daire başkan ve üyeleri arasından üçer asıl, üçer yedek üye seçilir.

RAPORTÖRLÜK

Uyuşmazlık Mahkemesine, çalışmalarında yardımcı olmak üzere, Başkanın takdir edeceği yeter sayıda **geçici raportör** verilir.

Geçici raportörler, hakimlik ve savcılık mesleğinde en az dört yılını ikmal etmiş ve üstün başarılarıyla Uyuşmazlık Mahkemesinde yararlı olacağının anlaşılması istenilen Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanının isteği ve ilgiliinin muvafakatı üzerine, mensup oldukları müesseselerin yetkili mercileri tarafından **geçici olarak görevlendirilirler**.

GÖREVI

BASİCAN
ÜYELER

SAYIŞTAY
DENETÇİSİ

SAYIŞTAY

Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının **bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek** ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen **inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla** görevlidir.

RAPORTÖRLÜK

Uyuşmazlık Mahkemesine, çalışmalarında yardımcı olmak üzere, Başkanın takdir edeceği yeter sayıda **geçici raportör** verilir.

Geçici raportörler, **hakimlik ve savcılık mesleğinde** en az dört yılını ikmal etmiş ve üstün başarıyla yararlı olacağının anlaşılması istenilen Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanının isteği ve ilgiliinin muvafakatı üzerine **geçici olarak görevlendirilirler**.

SAYIŞTAYIN GÖREVİ

Mahalli idarelerin hesap ve işlemlerinin **denetimi ve kesin hükmeye bağlanması** da Sayıştay tarafından yapılır.

Vergi, benzeri mali yükümlülükler ve ödevler hakkında Danıştay ile Sayıştay kararları arasındaki uyusuzlıklarda Danıştay kararları esas alınır.

BASŞKAN VE ÜYELER

Sayıştay Başkanı ve üyelerinin **hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler fakülteleri veya öğrenim itibarıyle bunlara denkliği** Yükseköğretim Kurulu tarafından **onanmış** yurt içinde veya yurt dışındaki en az dört yıllık fakülte veya yüksekokulların birinden mezun olduktan sonra kamu idarelerinde en az onaltı yıl çalışmış olmaları gereklidir.

DENETÇİLER

Denetçi yardımcısına **hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler fakültelerinden veya bunlara denkliği** Yükseköğretim Kurulu tarafından **kabul edilen** yurt içi veya yurt dışındaki en az dört yıllık fakülte veya yüksekokullardan birini bitirmiş olanlar arasında açılacak giriş sınavını kazananlar Sayıştay Başkanı tarafından aday olarak atanır.

DENETÇİ

SAYIŞTAY DENETÇİSİ

Sayıştay denetçisi:

- 1- Uzman denetçi,
- 2- Başdenetçi,
- 3- Denetçi,
- 4- Denetçi Yardımcısını ifade eder.

YARGI SİSTEMİ

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İnsan Hakları ve Özgürüklerinin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (AİHS) ve Protokollerine Yüksek Târâf Devletlerce kabul edilen taahhüttere uyulmasını sağlamak amacıyla, **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi** kurulmuştur.

Mahkeme, Yüksek Taraf Devletler sayısına eşit sayıda yargıçtan oluşur.

MAHKEMELER, HAKİMLIK - SAVCILIK, HUKUK HİZMETLERİ

MAHKEMELER

YÜKSEK MAHKEMELER

HUKUK HİZMETLERİ

TANIMI KURUCU UNSURU

AMACI

SERBEST MESLEK

Avukatlık, kamu hizmeti ve serbest bir meslektir.

Avukat, yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder.

HUKUK HİZMETLERİ

- I- AVUKATLIK
- II- NOTERLİK
- III- HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ
- IV- ARABULUCULUK
- V- TAHKİM

NOTERLİK

HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ

ARABULUCU

ARABULUCU

TAHKİM

AVUKATLIK

MESLEĞE KABUL

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı olmak,
- **Türk hukuk fakültelerinden** birinden mezun olmak veya yabancı menleket hukuk fakültesinden mezun olup da **Türkiye hukuk fakülteleri programlarına göre noksan kalan derslerden başarılı sınav vermiş bulunmak.**
- Avukatlık stajını tamamlayarak staj bitim belgesi almış bulunmak,
- Levhasına yazılımın istenen baro bölgesinde ikametgahı bulunmak,

AMACI

- Hukuki münasebetlerin düzenlenmesini,
- Her türlü hukuki mesele ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesini ve
- Hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasını
- Her derecede yargı organları, hakemler, resmi ve özel kişi, kurul ve kurumlar nezdinde sağlamaktır.

NOTERLİK KURULMASI

Her asliye ve münferit sulu mahkemesinin bulunduğu yerde, o mahkemenin yargı çevresindeki noterlik işlerini görmeye yetkili olmak üzere bir noterlik kurulur.

NOTERLİK MESLEĞİ

Noterlik bir kamu hizmetidir. Noterler, hukuki güvenliği sağlamak ve anlaşmazlıklarını önlemek için işlemleri belgelendirir ve kanunlarla verilen başka görevleri yaparlar.

NOTERLİK KURULMASI

MESLEĞE KABUL

MESİLEĞE KABUL

Noterlik stajına kabul edilebilmek için;
Türk hukuk fakültelerinin birinden mezun
olmak veya yabancı bir memleket hukuk
fakültesinden mezun olup da. Türkiye
hukuk fakülteleri programlarına göre
noksan kalan derslerden başarılı sınav
vermiş olmak.

AYRIK
HALLER

SATAJIN İSTİSNALARI

Adli yargı hakimlik yahut savcılıklarına
veyahut hukuk fakültesi mezunu olup,
İdari yargı hakimlik veya savcılıklarına
atamış veya
Avukat unvanını kazanmış olan veya
Avukatlık Kanununa göre staj ve avukatlık
sınav şartlarından bağıksız olarak
avukatlığı kabul olumaya hak kazanmış
bulunanlar, noterlik stajına tabi değildirler.

HUKUK BİRİMLERİ

Hukuk birimleri;
İdarelerde muhakemetleri ile
Hukuk danışmanlığına ilişkin iş ve işlemleri
yürütmekle görevlidir.

HUKUK
BİRİMİ

HUKUK
BİRİMİ
YOKSA

AVUKATLIK
HİZMETLERİ
SİNIFI

DEVLETİN HUKUK HİZMETLERİ

Muhakemet hizmetleri ile
Hukuk danışmanlığına ilişkin
her türlü iş ve işlemler

HUKUK BİRİMİ KURULMAMIŞSA

Hukuk birimi kurulmayan idarelerde, **hukuk hizmetleri**, istihdam edilen **avukatlar** tarafından yerine getirilir. İdarelerin merkez birimlerinde istihdam edilen avukatlardan birisi, üst yönetici onayı ile hukuk birimi amiri olarak görevlendirilir.

AVUKATLIK HİZMETLERİ

Avukatlık hizmetleri sınıfı, Özel kanunlarına göre avukatlık ruhsatına sahip, Baroya kayıtlı ve Kurumlarını yargı mercilerinde temsil yetkisini haiz olan memurları kapsar.

ARABULUCULUK

-Tarafların üzerinde **serbestçe tasarruf edebilecekleri** iş veya işlemlerden doğan, -Özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlenmesinde **arabuluculuk** uygulanır.

ARABULUCU OLMA

- Arabulucular siciline kaydedilebilmek için;
- a) Türk vatandaşı olmak,
  - b) Mesleğinde en az beş yıllık kiderme sahip **hukuk fakültesi mezunu olmak**,
  - c) Tam ehliyetli olmak,
  - d) Diğer şartlar.

ARABULUCU SICILINE KAYIT ŞARTLARI

ARABULUCULUĞUN AMACI

- Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan - Özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlenmesinde **Arabuluculuk Usulü** uygulanır.

ŞARTLARI

ARABULUCULUK SİCİLİNÉ KAYIT

- a) Türk vatandaşı olmak.
- b) Mesleginde en az beş yıllık kıdemle sahip hukuk fakültesi mezunu olmak.
- c) Tam ehliyetli olmak.
- d) Arabuluculuk eğitimiini tamamlamak ve yazılı sınavda başarılı olmak
- ...

YARGI SİSTEMİ

MAHKEMELER, HAKIMLIK - SAVCILIK, HUKUK HİZMETLERİ

TAHKİM

- I- ULUSAL TAHKİM
- II- ULUSLARARASI TAHKİM

HUKUKİ HİZMETLER

YÜKSEK MAHKEMELER

MAHKEMELER